

[Henning Rasmussen]

dermed også opmærksom på, at i realiteten er licensen faldet i forhold til den almindelige pris- og lønudvikling.

Jeg vil gerne foretage en anden sammenligning, og det er sammenligningen med den generelle stigning i statens takster. Inden for de sidste år er taksterne i pristalsberegningen steget med 8,6 pct., mens taksterne på alle andre varer, der indgår i pristalsberegningen, er steget med 4,5 pct. Det finder man er i orden. Man finder, det er i orden, at der skal yderligere kraftige takststigninger til på næsten alle områder inden for statens gebet, men med hensyn til Danmarks Radio skal man vogte befolkningens pengepung, så den kun kan få en stigning på 2 pct. Det er et hykleri uden lige!

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslaget

forkastedes, idet 55 stemte for, 56 imod.

§§ 1-3

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

17) Første behandling af lovforslag nr. L 87:

Forslag til skovlov.

Af miljøministeren (Lone Dybkjær).
(Fremsat 17/11 88).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 18, 19 og 20 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

18) Første behandling af lovforslag nr. L 88:

Forslag til lov om ændring af lov om lens, stamhuses og fideikommisgodsers samt de her-

henhørende fideikommiskapitalers overgang til fri ejendom.

Af miljøministeren (Lone Dybkjær).
(Fremsat 17/11 88)

19) Første behandling af lovforslag nr. L 89:

Forslag til lov om naturforvaltning. (Støtte til naturbevaring, naturgenopretning, statslig skovtilplantning og friluftsliv).

Af miljøministeren (Lone Dybkjær).
(Fremsat 17/11 88).

20) Første behandling af lovforslag nr. L 90:

Forslag til lov om ændring af lov om lands- og regionplanlægning og lov om regionplanlægning i hovedstadsområdet. (Planlægning af skovrejsningsområder).

Af miljøministeren (Lone Dybkjær).
(Fremsat 17/11 88).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Henning Nielsen (S):

Jeg vil gerne sige om L 88, forslag om ændring af lensafløsningsloven, at den har Socialdemokratiet ingen indvendinger imod – altså tilslutning!

Forslaget om skovloven er stort set identisk med forslaget fra sidste samling, bortset fra at planlægning nu er taget ud af loven. Der er dog også enkelte småændringer, men de er så små, at det er vanskeligt at registrere dem. Jeg ved ikke, om det er dette, der har fået miljøministeren til at skrive i sin fremsættelse af forslaget, at forslaget muliggør en afbureaukratisering og en forenkling. Hvis det er det, er det i hvert fald flot. Navnet Skovnævnet har man ændret til Skovrådet, uden at der i øvrigt er ændret på sammensætningen af dette rådgivende organ. Det skal selvfølgelig forstås på den måde, at miljøministeren har den opfattelse, at der ifølge forslaget er en ligelig repræsentation af miljø-, fredningsmæssige og produktionsmæssige interesser. Eller måske har miljøministeren slet ikke været enig i disse overvejelser. Det ønsker Socialdemokratiet diskuteret under det kommende udvalgsarbejde.

Vi har jo oplevet en stor interesse for lovforslaget. Nogle sagde, at det indeholdt helt unødvendige restriktioner og en ubegrundet opprio-

[Henning Nielsen]

ritering af miljöhensyn på bekostning af produktionshensyn, mens andre har fortalt os, at frednings-, miljø- og friluftslivsinteresser ikke var højt nok prioriteret i lovforslaget. Sandheden ligger vel nok midt imellem.

I Socialdemokratiet har vi den opfattelse, at det må være muligt at ligestille disse interesser, og jeg tror egentlig også, at miljøministeren har de intentioner. Men uanset hvor pæne ord der står i loven om opfyldelse af disse intentioner, ved vi også, at der skal økonomi bagved, for at det kan ske.

Vi kender jo godt regeringens politik over for offentligt ansatte: nedskæringer, besparelser og afskedigelser, der uvægerlig vil føre til mindre aktivitet på de områder, der rammes. Jeg vil derfor godt spørge miljøministeren, om hun over for statskovene vil føre en sådan politik, for så frygter vi nemlig i Socialdemokratiet, at det kan komme til at gå ud over miljøet og friluftslivet i vore statsskove. Det ønsker vi ikke i Socialdemokratiet, og derfor vil jeg gerne høre, om ministeren kan give en garanti for, at det ikke vil ske.

L 90 vil jeg sige et par ord om. Det er et forslag om ændring af loven om lands- og regionplanlægning, når det drejer sig om planlægning af skovrejsningsområder, og det kan Socialdemokratiet støtte. Vi har jo allerede i foråret i forbindelse med første behandling af skovloven været opmærksomme på, at vi mangler en planlægning for området.

Socialdemokratiet mener også, at vi må inddrage oplysninger om de eksisterende skovarealer i planlægningen. Vi er enige i målsætningen: at vi i Danmark skal forøge vores skovareal, ja måske fordoble det; det er et godt mål at sætte sig.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, skal den øgede skovtilplantning også ses ud fra EF's landbrugspolitiske synspunkt, der går ud på en nedbringelse og begrænsning af landbrugsproduktionen. Det skal den måske også, men vi lægger nu mere vægt på, at vi her i landet kan få både en ny produktion og dermed mere beskæftigelse i vore skove, bedre vilkår for dyre- og planteliv og bedre vilkår for friluftslivet, samtidig med at man kan opretholde en rimelig god landbrugsproduktion i hele landet. Vi mener, at når man skal fastlægge retningslinjerne for regionplanlægningen, må man også tage hensyn til dette.

Dorte Bennedsen (S):

Vedrørende L 89, lovforslaget om naturforvaltning, vil jeg gerne sige til ministeren, at vi er glade for, at det nu er kommet. Vi finder, at det er en god opfølgning af den marginaljordsredøgørelse, som Folketinget fik for 1½ år siden, og vi er også glade for den ændring af lovens formålsparagraf, der er sket i forhold til den gamle L 230, idet naturbevaring og naturgenopretning nu er kommet med ind.

Jeg har kun nogle få bemærkninger om selve lovforslaget, og den ene vedrører § 8 om det rådgivende udvalg, hvor ministeren har lavet den ændring i forhold til fremsættelsen i foråret, at hun har taget Fortidsminderrådet og Jagtorganisationernes Fællesudvalg med ind.

Jeg synes, det er udmærket, at disse to er kommet med, men jeg savner en enkelt organisation i dette råd, nemlig Dansk Ornitologisk Forening, som jeg synes varetager nogle for os alle fælles interesser, og jeg synes, det kunne være en overvejelse værd, om de ikke burde være med.

Så har jeg en enkelt bemærkning til § 4, hvori der står, at ministeren kan bestemme, at ejendomme i landzonerne og sommerhusområderne kan belægges med forkøbsret. Det er nok mere egnet til en drøftelse i udvalget, men jeg ser i og for sig gerne, at der bliver mulighed for at gå uden for de her nævnte områder. Ser man på en plan som Springforbiplanen, som blev gennemført, synes jeg, det er et godt formål, men som jeg læser loven, ville en plan af den art i det område ikke kunne komme ind under loven. Det kan vi imidlertid drøfte nærmere i udvalget.

Så har jeg en enkelt kritisk bemærkning, som jeg også kom med over for ministerens forgænger, da forslaget var til behandling i foråret.

Ministeren skriver i bemærkningerne på side 4, spalte 1, at de naturkvaliteter og fritidsgoder, der er og ønskes frembragt i skovene, kan blive en så stor økonomisk belastning for den private ejer, at det er oplagt at fremme dem gennem statskovdrift, ligesom de øvrige skovpolitiske mål mere direkte kan nås gennem statsdrift.

Jeg er bestemt ikke uenig i, at disse mål skal nås gennem statsdrift, men jeg er uenig i – og det hænger også lidt sammen med vores forhold til skovloven, som hr. Henning Nielsen lige talte om – at det er en statslig opgave at varetage disse hensyn, når man tager i betragtning,

[Dorte Bennedsen]

at 60 pct. af vore skove er i privateje. Disse fritsgoder og naturkvaliteter kan vi ikke holde ude af 60 pct. af vore skovområder, så jeg synes nok, vi må drøfte, både i relation til loven her og i relation til skovloven, at det bliver en forpligtelse ikke kun for statsskovene, men også for de private skove.

Alt i alt giver vi tilslutning til forslaget fra Socialdemokratiet, vi synes, det er godt, det er kommet. Dog den lille bemærkning: Vi havde gerne set, at det var fulgt op af en naturfredningslov, men det har ministeren altså ikke ønsket i denne samling.

Collet (KF):

Formålet med disse 4 lovforslag er, at vi skal have mere skov herhjemme, og det synes vi fra konservativ side er et godt formål. Faktisk mener vi, at vi skal have meget mere skov både af miljømæssige, rekreative og økonomiske årsager. Siden 1805 er skovarealet herhjemme fire-doblet, og vi skal fortsætte ad denne vej.

På ét punkt kunne vi tage lidt mere fat, og det er med hensyn til at motivere private landbrugere til at plante mere skov, ikke gennem tilskud, men ved at ændre lovgivningen, således at landmænd ikke af lovgivningen forhindres i at tilplante en del af eller hele deres ejendom. Det vil ikke koste det offentlige en rød øre.

Oveni er det jo fornuftigt, fordi vi har overskud af fødevarer og underskud af træ. Der er altså megen god logik i, som jeg har nævnt det her, at motivere private til at gå mere ind i denne opgave, vel at mærke selvfølgelig på frivillig basis.

Jeg skal dernæst gøre et par bemærkninger om de enkelte lovforslag, først skovloven.

Det er jo skovens grundlov med aner tilbage til 1670, og skovloven er ikke noget, vi går og laver om på hveranden dag. Træerne vokser langsomt op mod himlen; det tager egen 180 år og bøgen 120 år at nå sin fulde størrelse, så det er logisk, at en skovlov får lov til at virke i et langt åremål.

Jeg synes, det er prisværdigt, at det foreliggende lovforslag har bevaret præg af en grundlov. Der er nogle gode, generelle målsætninger og bredt anlagte politikker, og jeg tror, det er et godt planlægningsredskab for både offentlige og private skovejere mange år fremover.

Der er en nyskabelse i skovloven, og det er den, at man vil give offentlig støtte til plantning af mere bøg og eg. Det er i sig selv et godt formål, men jeg har hæftet mig ved én formulering. Man vil sørge for, at der bliver plantet mere bøg og eg, og så står der »især på egnskarakteristiske steder«.

Det er jo sådan, at bøgen ikke vokser naturligt overalt i Danmark; der går en linie øst-vest gennem Danmark, og nord for den vokser bøgen ikke. Den linie går igennem Nordsjælland og Djursland, dér vokser bøgen ikke af sig selv, og spørgsmålet er nu, om man med djævlens vold og magt skal sørge for, at der dyrkes ege-skov og bøgeskov disse steder. Det tror jeg ikke er nogen god idé. Vi skal jo huske, at hovedreglen ved al pleje af naturen er, at man skal hjælpe og understøtte naturen i dens virkninger.

Der er ingen tvivl om, at denne tilskudsordning vil medvirke til, at der bliver mere bøg og eg, end der ellers ville have været.

Desværre er der forhold, der trækker i den modsatte retning; bl.a. er der store problemer, i det øjeblik en skov skal skifte ejer, for så bliver der lagt meget store generationsskifteskatter på skovene, og hvor skal skovejeren få penge fra til at betale dem? Ja, der er jo kun et sted, og det er det traditionelle: Han må gå ud og fælde værdifuld bøg og eg. Mange gamle kæmper må lade livet i skoven, for at der kan betales arveafgifter. Dette forhold har mange embedsmandsudvalg peget på.

Sammenfattende kan jeg sige om forslaget til skovlov, at det på mange måder er et godt forslag og i pagt med tidligere forslag. Det er Det Konservative Folkepartis håb, at det vil kunne danne rammen om en betydelig vækst i vorés skovareal.

L 88 er kun af teknisk karakter, så det har jeg ikke nogen bemærkninger til.

Men så kommer vi til lov om naturforvaltning, hvis formål er prisværdigt. Jeg vil dog sige, at spørgsmålet om forkøbsret har vi spekuleret lidt over, men vi går ud fra, at denne forkøbsret ikke skal benyttes som et middel for staten til at købe løs af ganske almindelige skove. Det håber jeg at ministeren er enig i.

Til gengæld er vi glade for § 2, stk. 2, hvorefter miljøministeren får bemyndigelse til at sælge fast ejendom. Vi ser gerne, at man sælger ganske almindelige skove for at skaffe midler til egentlige miljøbevarende foranstaltninger.

[Collet]

Jeg ser også, at man ifølge § 3, stk. 2, har fået hjemmel til – en lidt usædvanlig hjemmel – at beholde pengene, når man sælger fast ejendom, og det synes jeg er positivt.

Så er der en ting, som vi har hæftet os meget ved, og det er sammensætningen af det rådgivende udvalg, som skal bistå ministeren bl.a. med henblik på en forøgelse af skovarealet.

Det forekommer noget uforståeligt, at foreningen for alt det, der vedrører skovenes forhold i dette land, nemlig Dansk Skovforening, ikke er med i dette rådgivende udvalg, hvorimod de 3 landbrugsorganisationer: Tolvmandsforeningerne, Landboforeningerne og Husmandsforeningerne er med. Det svarer lidt til, at man nedsætter et rådgivende udvalg i arbejdsmarkedsforhold og ikke tager LO eller Dansk Arbejdsgiverforening med. Jeg vil gerne appellere til ministeren om at overveje dette, for Dansk Skovforening må da med i denne sammenhæng.

Det sidste lovforslag, om planlægningen af skovrejsningsområder, kan vi give vores tilslutning.

Sammenfattende om alle lovforslagene kan jeg sige, at vi giver tilslutning til dem, og vi synes, at de på en udmærket måde bidrager til at opfylde et godt og værdifuldt formål.

Margrete Auken (SF):

Det er jo en genopførelse af et teaterstykke, vi spillede i foråret – ikke med helt de samme aktører, men stort set med de samme forslag, idet der dog er en vigtig manglende akt, som jeg lige vil minde om, så vi kan få teaterstykket nogenlunde fuldkomment.

Denne akt, der mangler, er naturfredningsloven, som ikke er fremsat, og det er faktisk en lidt alvorlig sag, fordi det var et af de steder, hvor det brændte på med ting, der skulle gøres.

Det udspil, vi fik i foråret om revision af naturfredningsloven, havde nogle meget vigtige bestemmelser: beskyttelse af overdrev og af ferske enge, og vi fik indskrænket størrelsen af de søer, moser osv., der kunne beskyttes. Det ligger altså og flyder nu.

Der var også en række ændringsforslag, som de daværende aktører kunne rotte sig sammen om at skabe flertal for, så vidt vi erindrer.

Vi kunne have fået noget på de berømte bræmmer, og vi vil senere hen kigge på, om vi på et eller andet tidspunkt kan få det. Vi kunne

sandsynligvis også have fået noget på det marine område, som det siden hen har vist sig ville have været meget gavnligt. Jeg tænker her på den diskussion, vi har haft om råstofindvindingen i Storebælt, som viser sig at være stort set ubeskyttet.

Det er en ganske alvorlig sag, at vi ikke er kommet i gang med at beskytte områderne ud til 6 meters dybde, for det går simpelt hen vildt for sig; man graver grunden væk under os, hvis der bare er lidt vand oven på den.

Derimod åbnede vi dengang debatten – som også fru Dorte Bennedsen havde fat i i sit indlæg – om adgangen til de fredede områder. Den danske fredningsstrategi har altid gået ud på, at man, samtidig med at man fredede, åbnede områder, og vi har faktisk det problem, at der ikke siden 1969 er sket åbninger. Vi er i den situation – måske tydeligere og tydeligere – at det åbne land er det lukkede land, og det havde været gavnligt, om vi havde kunnet få en åbning her.

Jeg har bemærket, at det er med i L 89, men vi kan frygte, at det ikke er med på en måde, som for alvor giver de fornyede adgangsmuligheder. Her er f.eks. adgangen til private skove væsentlig at få ind. Jeg ved ikke, om man er nødt til at ændre det i naturfredningsloven, eller om vi kan få det præciseret i forbindelse med behandlingen af L 89.

Det var blot lige for at minde om denne akt. Jeg kan se på nogen herinde, at de også har lyst til at genopføre det efterspil, vi havde sidste gang, og det bliver fornøjeligt, men nu er det desværre ikke naturfredningsloven, vi har til debat, men jeg kan da lige bebude, at vi i SF rent faktisk arbejder på at hjælpe ministeren med at få den lov fremsat i folketingssalen i en udgave, som vi erindrer at ministerens parti ved sidste behandling var glad for, og som hun kunne have ønsket sig den. Hun får rig lejlighed til at forholde sig til den.

Med hensyn til de øvrige love, altså dem, vi faktisk opfører i dag, har jeg ikke så forfærdelig meget nyt at føje til det, som allerede er sagt, men vil blot understrege, hvad det er for nogle punkter, vi skal have taget fat om:

Jeg forstår, at når skovlovforslaget er kommet til at se ud, som det gør, dvs. som det så ud, da miljøministerens forgænger fremsatte det, skyldes det i høj grad, at miljøministeren har været interesseret i denne gang at få det hurtigt frem; så vi kan vel snakke os frem til i hvert fald at få gjort lidt ved det.

[Margrete Auken]

Et hovedproblem i skovloven er, at den glimrende formålsparagraf – SF kan ikke andet end juble over denne formålsparagraf; den er ikke helt, men næsten skrevet af efter vores beslutningsforslag – ligesom ikke er blevet fulgt op i loven.

Vi har et problem med § 15, som enten må forsvinde, hvorefter vi laver to overordnede bestemmelser, som følger formålsparagraffen op, hvad angår produktionshensynene og miljøhensynene, eller også skal vi prøve at pinde det andet ud med samme omhu, som produkthensynene er pindet ud med i den nu foreslåede § 15.

Vi har et meget stort problem med bøgeskovene. Det er jo en bøgeskovskrig, der har stået på, alle de gange vi har diskuteret skovloven. I den senere tid har vi snakket om, hvorvidt vi synes, at bøgeskovene er noget at gøre noget særligt ved, og de er altså stadig væk for dårligt beskyttet i denne lov.

Jeg tror også, vi må fastholde, at vi skal føje nogle restriktioner ind. Hvis ikke der er restriktioner, hvis der kun arbejdes med tilskud, er vi ubeskyttet over for tilbøjeligheder til – hvad man godt kan forstå at nogle kan få – at gå ind og hugge om i vore bøgeskove, hvor alderssammensætningen jo ud over den almindelige pengebød kunne friste til, at man gjorde det, og jeg tror nok, det er på høje tid, at vi på en eller anden måde får sikret, at vi kan blive ved med at have et land, hvor bøgeskovene spiller en stor rolle.

Vi ved selvfølgelig udmærket godt i SF, at der ikke kan gro bøgeskov overalt. Vi tror dog ikke, at man kun skal interessere sig for bøgeskovene dér, hvor de gror frem af sig selv, men vi har ikke tænkt os at anbringe bøgeskov på den jyske hede. Dette være sagt, fordi der er forsøgt så mange andre sjove ting på den jyske hede, hvilket gør, at vi har fået en masse marginaljord, hvor man strengt taget ikke havde behovet at have det. Men vi har altså ingen planer om bøgeskove på den jyske hede. Lad lige det være sagt.

10-års-reglen er vigtig her også. 10-års-reglen skal altså genindsættes i den lov, som vi har i øjeblikket, for at beskytte vore gamle, værdifulde skove, så vi ikke risikerer, at man giver sig til at hugge i dem i – havde jeg nær sagt – spekulationsøjemed.

Dette her kan lyde så malignt, det her, men det er i og for sig ikke meningen. Det er imidlertid vældig fristende at have alle disse millioner kroner stående på højkant, lige til at gå til i bogstaveligste forstand, og så skal vi altså sørge for, at vejen dertil bliver en anelse mere skramlet og bumlet, end den er i det foreliggende forslag.

Vi gentager også her vores bekymringer over Skovrådets, som det hedder nu, sammensætning. Vi er selvfølgelig imponeret over, at man stadig tiltror de grønne organisationer en sådan magt, at de kan hamle op med alle de andre, men vi vil gentage, at vi ikke uden videre mener, at Skov- og Naturstyrelsen helt uden videre er på miljøets side. Vi erindrer den pjece, som de sendte ud med det gennemsaveede træ på forsiden, og det digt, som indledte den med, at motorsaven fræsedde gennem de danske skove. Vedstyrelsen skal nok have en anelse mere modvægt, end man har givet den i det fremsatte forslag.

Men det vil vi snakke videre om, og vi kan i hvert fald fra SF's side love, at vi står nogenlunde fast på de løfter, vi tidligere har givet, idet vi dog er fuld af forhandlingsvilje.

Om L 89 vil jeg blot sige, at vi er meget godt tilfreds med de nye bemærkninger, som har gjort L 89 til en meget mere præcis lov, end den var i forvejen. Vi er glade for, at formålsparagraffen er understreget.

Vi har i og for sig ikke så forfærdelig meget andet at sige om L 89 end det, som fru Dorte Bennedsen sagde, og der er vel ingen grund til, at vi trækker opførelsen, genopførelsen, her mere i langdrag end højst nødvendigt.

Vedrørende L 90 tror jeg, at vi skal understrege nødvendigheden af, at bindingerne på planlægningen bliver strammere. Det er et klart fremskridt, at L 90 er kommet nu, sådan at det planlægningsafsnit, der var i den gamle skovlov, nu er blevet præciseret i planlovene, men det er ikke helt godt nok endnu. Det er ikke tilstrækkeligt solide bindinger.

Og så er der igen sådan lidt bekymringer for vor stakkels bøgeskov. Det ville være godt, om vi i denne planlægning også får en kortlægning. Jeg mener i grunden også, at kortlægningsmomentet var med i den gamle skovlov, at man skulle kunne – jeg tror, det var et »kan«, der blev brugt – gå ind med planlægning og kortlægning. Nu håber jeg, at vi skal gå ind og altså ikke bare med planlægning, men også med kortlægning.

[Margrete Auken]

Vi ser frem til et konstruktivt og forhåbentlig meget udbytterigt udvalgsarbejde og vil hermed også afgive det løfte til ministeren, at den manglende akt skal få en lejlighed til at blive opført ved et senere møde i denne sal, så vi kan se, hvordan den vil udspille sig med den ny rollebesætning.

Hanne Severinsen (V):

Som det er blevet sagt af andre, er disse 4 lovforslag i hovedsagen genfremstættelser, selv om de fremtræder i en lidt ændret skikkelse, og derfor vil jeg først og fremmest henvise til tidligere ordførertaler. Men jeg vil dog lige sige, at jeg synes, det er vigtigt, at vi på denne måde får sikret skoven både i regionplanlægningen, lovforlag nr. L 90, i skovloven og også i loven om naturfredning.

Vi er enige om, at vi skal have sikret ikke alene skovene, men også deres mangfoldighed, og at vi derfor bliver nødt til en gang imellem også at gå aktivt ind for, at alle skovtyper – bøgen har været nævnt, men vi kunne også nævne skovbryn og småbiotoper – bliver fredet.

Jeg har noteret mig, at fredskovspligt nu bliver sådan, at man kan udvide den, men hvor man også i områder, hvor det egentlig ikke er nogen god idé, at der ligger en skov, fordi jordbunden måske ikke rigtig egner sig, måske kan fjerne den. Det synes jeg er en god ting, fordi tingene udvikler sig, og derfor må vi i vores planlægning også tage højde for det.

Jeg tror også, det ville være en god idé, hvis man kunne motivere private til at gå ind i marginaljordsområder. Man kunne måske overveje, at nogle af de mindre landbrugsområder kunne blive gjort til frijord, for der er givetvis mange mennesker, der godt kunne tænke sig selv at oprette naturområder. Det er der nogen begrænset mulighed for, hvor der er landbrugspligt, og hvor der også er pligt til at købe det i forbindelse med en større landejendom, have grønt bevis osv.

Når det gælder loven om naturforvaltning, synes vi, det er i orden, at man nu får et instrument til at sikre de landskabelige værdier og bedre betingelser for plante- og dyreliv. Det vil være udmærket, hvis det kunne føre til, at vi fik et øget skovareal. Befolkningen er glad for, at der er adgang til skove. Befolkningen synes, at det er miljømæssigt rigtigt, at vi har mange skove, men vi har også brug for skovene i produk-

tionen. Vi har brug for, at vi producerer træ og producerer alle de andre ting, der har forbindelse med skovbrug. Derfor mener vi også, at det er vigtigt, at begge hensyn bliver tilgodeset, og det tror jeg også man meget nemt kan.

Vi har bemærket, at der nu bliver mulighed for at indføre forkøbsret og i yderste tilfælde også ekspropriation. Det håber vi kun bliver noget, man bliver nødt til at bruge i yderste nødstilfælde.

Vi hilser med tilfredshed, at man nu kan sælge ejendomme, at man i det hele taget får lidt større smidighed i planlægningen. Det er jo ikke givet, fordi man på et eller andet tidspunkt har erhvervet sig et område, at man så nødvendigvis altid skal sidde med det. Jeg ved, at Finansudvalget har fremskaffet en oversigt over, hvad Miljøministeriet i det hele taget ejer, og det er mange gange noget, der er opstået lidt tilfældigt. Det har selvfølgelig haft et formål på det tidspunkt, men det er nok en god idé, hvis man nu giver sig til at overveje, om man kan foretage nogle omrokeringer og derved også skaffe nogle midler til at erhverve sig nogle andre områder, der miljømæssigt er mere rigtige, og hvor der virkelig er et miljøsyn til varetage.

Jeg vil afslutningsvis sige, at disse 4 lovforslag kan Venstre støtte, og vi vil gerne gå ind i udvalgsarbejdet og se, om der er nogle tekniske ting, der skal behandles, men vi regner med, at det er noget, som kan gå igennem – og håber det også.

Knud Lind (FP):

I vores grundlov opretholder man det princip, at ejendomsretten er ukrænkelig. Man fastholder også det princip, at enhver arbejdsduelig borger skal have mulighed for at arbejde på vilkår, der betrygger hans tilværelse.

Når man har læst miljøministerens forslag – eller grønne strategi, om man vil – til skovlov og til lov om naturforvaltning og til lov om planlægning af skovrejsningsområder, får man nemt det indtryk, at det faktisk går rigtig skidt med den private ejendomsret. Det vil også gå rigtig skidt med det frie erhvervsliv, det vil sige det private skovbrug, landbruget, for slet ikke at glemme jordbesidderne, og det gælder såmænd lige fra den lille husmand eller grundejer og op til storgodsejerne. Hvis disse forslag skulle blive vedtaget, kan man godt vinke farvel til den private ejendomsret, den private rådig-

[Knud Lind]

hedsret over jord og ejendom og erhvervslivets frie udnyttelse af produktionsmidlerne, dvs. af produktionsjorden. Staten vil nu i enkeltheder til at blande sig i den enkelte skovejers drift. Lovforslag nr. L 230 kunne man til nød acceptere, men disse 4 love vil gå langt videre.

Jeg er lamslået over, at en konservativt ledet regering kan foreslå en sådan socialiseringspolitik gennemført ad bagvejen. Både Venstre og ikke mindst De Konservative kan ikke engang undskylde sig med, at det er, fordi man har fået De Radikale med i regeringen, for disse lovforslag er nemlig reelle genfremsættelser. Den eneste forklaring må være, at de ellers så erhvervsvenlige konservative folketingsmedlemmer kun har haft tid til at læse formålsparagrafferne i skovloven og i loven om naturforvaltning.

I skovlovens formålsparagraf står der:

»Lovens formål er at bevare og værne de danske skove, at forbedre skovbrugets stabilitet, ejendomsstruktur og produktivitet, at medvirke til at forøge skovarealet og at styrke rådgivning og information om god skovdrift.«

Tænk, så smukt kan det skrives, når man ønsker at angribe den private ejendomsret og eventuelt lade statstjenestemænd blande sig i det frie erhvervslivs hævdvundne ret til selv at fordele arbejdet og udnytte sin skov.

Hvis der havde eksisteret en prisuddeling for de bedste lovtekster, der kunne skjule lovgiverens reelle hensigter i en højtidelig og manende formålsparagraf, burde forfatteren til skovlovens formålsparagraf og ligeledes forfatteren til formålsparagraffen i loven om naturforvaltning have haft en Bodil eller en Oscar.

Umiddelbart lyder det smukt og rigtigt, når man skriver »at forbedre skovbrugets stabilitet, ejendomsstruktur og produktivitet«. Oversat til klart dansk: Staten ønsker at blande sig i den private skovdrift og private ejendomsret. Det er reelt det, det drejer sig om.

I formålsparagraffens pkt. 4 står der »at styrke rådgivning og information om god skovdrift«. Det lyder jo også smukt. Staten vil hjælpe skovejeren til rette med skovdriften.

Hvad er så god skovdrift? Det kan man læse lidt om i § 15, som er en rigtig gummiparagraf. Man kan bl.a. læse, at arealerne skal snarest tilplantes med egnet plantemateriale. Hvornår er snarest? Hvad er egnet plantemateriale? Hvem i alverden skal afgøre det? Normalt skulle det

jo være den private skovejere, som i egen interesse skulle afgøre det, men ifølge loven er det ikke helt sikkert, at han kommer til det.

Hvis skovejeren ikke driver sin skov i overensstemmelse med de meget uklare regler i § 15, som overlader skønnet til ministeren og dennes statskovfolk, kan ministeren give skovejeren påbud om, hvordan hans private skov skal dyrkes.

Ministeren eller Skov- og Naturstyrelsens eller Statskovvæsenets folk kan nemlig, jf. § 31, blande sig i den private skovdrift efter forgoftbefindende. Man kan sågar bestemme, hvilke træarter der skal indkøbes til den private skov, og hvilke dyrkningsmetoder skovejeren skal benytte, og staten kan også bestemme arbejds-tempoet hos den private skovejere.

Det sidste er næsten det værste, når man tænker på de statslige skoves effektivitet. Det er nu lidt mærkeligt at tænke på. Vi har haft privat skovbrug i Danmark lige siden arilds tid, og selv i dag udgør de private skove to tredjedele af landets samlede skovareal. På trods af disse kendsgerninger skal Skov- og Naturstyrelsen og Statskovvæsenet til at fortælle de private skovejere, hvordan de skal opføre sig for at leve op til ordene »god skovdrift«. Tænk engang! Det er de samme statslige instanser, som aldrig har skullet tænke på økonomien. Skatteborgerne har ufrivilligt måttet agere sikkerhedsnet for deres form for god skovdrift.

Skov- og Naturstyrelsens, må jeg sige det, Dyrehavementalitet skal nu til at styre produktiviteten inden for den private skovsektor, som udgør den største del af Danmarks skove. Produktionsværdien i skovbruget udgør mere end 1 mia. kr. og danner grundlag for beskæftigelsen af ca. 35.000 mennesker. Selv hvis man køber en skov, kan man ikke påregne, at man kan drive produktivt skovbrug. I henhold til § 25 kan ministeren fastsætte regler om, at der i de første 10 år efter et ejerskifte ikke må foretages erhvervsmæssig hugst i skoven. Der kan sættes vilkår både for fredskov og ikkefredskov. Det er dog et fremskridt, at skovhuggerattesterne er sat i bero.

Man har nu også lovfæstet, at statskovdistrikterne kan overtage og drive den private skovejers skov, hvis han ikke kan finde ud af gummiparagraffen, det vil sige § 15. Det er næsten grotesk, når man i formålsparagraffen taler om at forbedre skovbrugets produktivitet, sam-

[Knud Lind]

tidig med at man sætter en 10 pct.s grænse for pyntegrønsarealerne, som er udpræget eksportindtægtsgivende. Den nye skovlov virker også hæmmende for rentabiliteten for så vidt angår de større godser, idet de ikke kan udstykke et stykke skov, fordi samlede fredskovsstrækninger ikke må sælges, uanset at mange af godsernes skovstykker ikke nødvendigvis er samlede skovarealer, men ofte ligger spredt ud over landskabet.

Selv om formålsparagraffen i skovloven virker indbydende og erhvervsvenlig, er fakta, at skovloven er bygget op efter påbuds- og forbudsmetoden. Det skinner også tydeligt igennem i forslagens økonomiske konsekvenser, hvor tilskudsordningerne bliver reduceret til personalebehov, fredskovsnotering og almindelig sagsbehandling.

Jeg finder det yderst uheldigt, at ministerens såkaldte grønne strategi er bygget op over en model bestående af forbud, påbud, statslige indgreb i den private ejendomsret i form af ekspropriation og forkøbsret. Skovloven skal nemlig ses i relation til loven om naturforvaltning, som er om muligt endnu værre end skovloven.

Hvis en socialdemokratisk regering havde fremsat lovforslag nr. L 89, tror jeg, at en tredjedel af Folketingets medlemmer ville have brugt grundlovens § 73, stk. 2, om udsættelse af den endelige vedtagelse til efter nyvalg. Det fantastiske er imidlertid, at det er en konservativ regering, der har fremsat forslaget om ejendoms erhvervelser ved ekspropriation til fordel for befolkningens friluftsliv.

Man kan desværre ikke engang kalde lovforslag nr. L 89 for en lovmæssig svipser. Det er nemlig også en genfremsættelse. Miljøministeren kan nu købe fast ejendom og yde lån til kommunerne. Ministeren kan desuden aftale med de lokale naturfredningsforeninger og diverse friluftsråd, at de på ministerens vegne træffer lokale aftaler med lodsejerne om genopretningsopgaver. I de mindre, lokale sager vil det derfor blive ret tilfældige og uensartede afgørelser, som ligger til grund for naturgenopretningen. Det er hverken til fordel for dem, der skal lægge ryg til, det vil sige lodsejere, eller for landzoneområderne.

Ministeren kan nu også, jf. § 2, sælge fast ejendom. Når jeg tager denne bestemmelse frem, er det, fordi den faktisk understreger, hvor farligt det kan være at give beføjelser til

opkøb, forkøbsret og endelig ekspropriation. Begrundelsen for ministerens ret til at sælge ejendom er kort og godt resultatet af tidligere års naturmæssige fejlurderinger og dermed fejlindkøb.

I bemærkningerne står der:

»Det kan imidlertid konstateres, at det for nogle af de erhvervede ejendomme gælder, at erhvervelsen efterfølgende har vist sig mindre betydningsfuld end forudsat, eller at man har opgivet det oprindelige formål med erhvervelsen.«

Samtidig med at man erkender sine tidligere fejltagelser, oplyser man, at både den lovfæstede forkøbsret og ekspropriationsretten nødvendigvis må benyttes i større omfang i fremtiden. Ministerens ekspropriationsadgang hænger på en meget uheldig måde sammen med vilkårene for forkøbsret, idet ministeren kan ekspropriere i det tilfælde, hvor der kan pålægges forkøbsret.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg skal gøre opmærksom på, at der også er en anden omgang. Taletidsreglerne skal overholdes.

(Kort bemærkning).

Collet (KF):

Jeg vil godt gøre et par bemærkninger til hr. Knud Lind. Jeg forstod, at han anede en socialistisk konspiration bag fremsættelsen af dette forslag til skovlov.

Jeg må sige til hr. Knud Lind, at han savner det historiske perspektiv. Udgangspunktet for denne lovgivning har aner langt tilbage, helt tilbage til 1670. Formålet med, at man gik i gang med at lovgive på dette område, var, at man var bekymret for, at de danske skove simpelt hen blev hugget væk. Det var sådan i 1805, at der vel var under 2 pct. af det danske areal, der var dækket med skov på det tidspunkt, og det fandt man uhensigtsmæssigt. Derfor påbegyndte man en egentlig skovlovgivning på det tidspunkt.

Man må nok sige, at total frihed på dette område kan lede til, at skovene simpelt hen bliver hugget ned. Det har vi set i de lande, hvor en sådan frihed hersker, og det ønsker vi altså ikke. Vi vil gerne have, der skal være skov. Vi synes, det er smukt med skov, og det skal vi understøtte, men kun ved at lægge rammer.

[Collet]

Hvis hr. Knud Lind var interesseret i, hvad jeg havde at sige videre, vil jeg med henblik på § 15, hvor han kritiserede bestemmelserne om god skovdrift, sige, at de bestemmelser, der står dér, er indlysende bestemmelser, som enhver skovejer helt af sig selv vil følge, og som falder smukt i tråd med, hvad der har stået i tidligere skovlove. Jeg kan ikke forstå, at hr. Knud Lind har noget imod disse ganske fornuftige regler. Man ville da være fuldstændig forkert på den som skovejer, hvis ikke man fulgte disse ganske almindelige regler for skovdrift.

Hr. Knud Lind kritiserede også, at en person, der køber en skov, ikke må hugge skoven om inden for en periode på 10 år. Formålet med det er naturligvis, at hvis man køber en skov, skal man ikke have lov til at hugge hele skoven ned for at skaffe penge til at betale skoven med. Det må også anses for umiddelbart indlysende, så jeg kan ikke rigtig forstå hr. Knud Linds bekymringer over dette forslag til ny skovlov.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg skal blot sige til den forrige taler – jeg erindrer ikke navnet –

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Hr. Collet!

Knud Lind (FP):

... hr. Collet, at jeg tror, han skulle læse det næste lovforslag.

Jeg vil da godt give hr. Collet en lille smule ret i, at skovloven selvfølgelig også har sine gode sider, og vi skal selvfølgelig bevare skoven herhjemme, men det, der er det farlige i dette, er, at det skal ses i relation til det, der hedder forslag til lov om naturforvaltning. Jeg lagde mærke til, at hr. Collet kom meget let over netop det. Det kan jeg godt forstå, for det er grimt at tale om det, hvis man er konservativ og går ind for den private ejendomsret.

Marianne Jelved (RV):

De fleste af de lovforslag, vi behandler her i eftermiddag, er genfremsættelser, og jeg skal ikke gentage ordførertalerne fra februar og marts 1988, men sige om skovloven, at det er godt arbejde – det vil jeg gerne understrege, det gjorde jeg også i foråret – det er gennearbej-

det og utrolig omfattende materiale, der ligger til politikerne. Jeg håber, at det har været lige så stor en tilfredsstillelse for embedsmændene, der har lavet arbejdet, som det er for politikerne at skulle arbejde med det.

Målet er at fordoble skovarealet, og det er et flot mål. Det er selvfølgelig på lidt lang sigt, sådan ca. 60–75–100 år, og det er, vil jeg gerne indrømme, lidt uvant lang sigt for en politiker i dagens Danmark.

Målet er ambitiøst. Det er et kvalificeret mål, og det er noget, vi selvfølgelig kan tilslutte os i Det Radikale Venstre. Vi er yderst tilfredse med, at loven også sikrer en forøgelse af løvtræsarealet. Det er en gammel – forholdsvis gammel – radikal mærkesag.

Vi kunne ønske os, at miljøministeren i samarbejde med sine ministerkolleger kunne skabe en forholdsvis håndterlig oversigt over de tilskudsmuligheder, der findes på forskellige områder til skovrejsning. Vi kunne ønske det bl.a. for at kunne vurdere prioriteringsmuligheder i den sammenhæng.

Lovforslag nr. L 89, som handler om naturforvaltningen, skal ses i relation til debatten om marginaljord og også i relation til beretningen om marginaljorderne, som Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg kom med den 3. juli 1987. Jeg har specielt hæftet mig ved ønsket fra udvalgets flertal om, at det nu handlede om at få en langsigtet natur- og miljøpolitik. Jeg synes, det er fantastisk vigtigt at holde fast i, at de perspektiver ligger i de lovforslag, vi her behandler. Der er allerede sat forsøgs- og udviklingsarbejder, pilotprojekter og meget mere i gang rundt om i landet, og de har været i gang i flere år. Jeg vil gerne opfordre miljøministeren til at samle de erfaringer eller i hvert fald komme med en oversigt, så politikerne her i Folketinget kan få et overblik over de erfaringer, der er indhentet på disse områder. Det er lidt utilfredsstillende, at der investeres penge, arbejdskraft, gode ideer og kreativitet osv. i en masse projekter, som det i hvert fald for nogle politikere med tidspres er vanskeligt at få et overblik over, hvis vi i stedet kan bruge disse erfaringer.

Ikke mindst når vi taler om noget, der har med det langsigtede at gøre, er det vigtigt, at man bygger på de erfaringer, der indhentes. Det er ikke noget, der gøres fra dag til dag. Når vi taler om naturbevaring og naturgenopretning, er det ikke mindst vigtigt, hvis der er sket

[Marianne Jelved]

fejltagelser eller man har fundet ud af, at man ikke skal gøre tingene på en bestemt måde, at det får indflydelse på det arbejde, der senere skal sættes i gang.

Vi er meget tilfredse med de præciseringer, der er sket i forslaget til lov om naturforvaltning i forhold til lovforslaget i foråret. Vi er også tilfreds med, at det præciseres, at friluftslivets muligheder kan øges gennem vedtagelsen af lovforslaget.

Om lovforslag nr. L 90, som handler om lands- og regionplanlægning, vil jeg sige, at Det Radikale Venstre ved førstebehandlingen af hele det grønne lovkompleks efterlyste en mulighed for en god, sammenhængende planlægning. Derfor kan vi selvfølgelig fuldt ud støtte dette lovforslag. Det er godt, at der gennem en regionplanlægning i amterne vil kunne udpeges områder, der ud fra en helhedsbetragtning er mest egnede til skovrejsning, og ikke mindst, at der også kan udpeges områder, hvor skovrejsning er direkte uønsket ud fra forskellige hensyn. Det er vigtigt, at vi får det overblik, og at der bliver prioriteret rigtigt også ved vurderingen af, hvad der f.eks. skal plantes af skov.

Da jeg opmærksomt og imødekommende hørte på fru Margrete Aukens venlige bemærkninger om naturfredningsloven fra i foråret – den er ikke til behandling i dag – og hele diskussionen om den grønne pakke, vil jeg gerne kvittere for fru Margrete Aukens venlige bemærkninger ved at sige, at jeg har ret stor tillid til, at miljøministeren arbejder for en god og ny naturfredningslov. Jeg har også tillid til, at der vil kunne samles et flertal for den. Det er ikke hensigterne, målene, der er uenighed om, men det er spørgsmålet om den naturfredningslov, som var til behandling i foråret, trænger til en helt ny opbygning, et nyt image, om man så må sige.

Vi tror i Det Radikale Venstre, at det er godt for arbejdet omkring naturen, at der er kommet så mange gode, klare meldinger fra de forskellige partier om et konstruktivt udvalgsarbejde. Det er trods alt en temmelig stor del af Danmarks areal, vi taler om.

Så har jeg lovet, da Kristeligt Folkepartis ordfører ikke kan være til stede, at meddele, at Kristeligt Folkeparti kan give sin tilslutning til disse fire lovforslag.

Lis Noer Holmberg (CD):

Jeg deltog ikke i den tidligere behandling af disse lovforslag, men jeg har med interesse læst lovforslagene igennem, og jeg har set på den grundige behandling, disse lovforslag fik, da man havde dem til drøftelse i februar måned. Især har jeg mærket mig det lyriske islæt i flere ordføreres indlæg, lige fra »de bøgelyse øer« og »gamle Danmark skal bestå, så længe bøgen spejler sin top i bølgen blå«.

CD kan give tilslutning til disse lovforslag. Vi finder det helt relevant med denne revision af skovloven, da det er af største vigtighed, at vi ikke blot bevarer vore skove, men at vi fremmer yderligere skovvækst. Desuden er det af miljømæssige hensyn af største betydning, at vi udvider trævæksten, da træer har en luftforbedrende og klimaforbedrende effekt.

Med hensyn til lovforslag nr. L 89, forslag til lov om naturforvaltning – sådan hedder det i dag – kan man egentlig godt blive lidt forvirret, når der henvises til lov nr. L 214, der er blevet behandlet i salen den 2. marts 1988, og læser, hvad der blev sagt i den forbindelse. Jeg kan forstå, at ministeren har taget forslag til ændring af naturfredningsloven ud af dette forslag, idet man ønsker naturfredningsloven revideret med henblik på modernisering og forenkling. Det kan CD da fuldt ud tilslutte sig, da nøgleordene jo er modernisering og forenkling, så hvorfor ikke også på dette område? Men jeg har altså lidt svært ved at se de afgørende forskelle på dette lovforslag og så det, som den tidligere miljøminister lagde frem.

Jeg vil gerne komme med nogle få principielle bemærkninger til dette lovforslag. CD kan fuldt ud tilslutte sig skovtilplantning og i det hele taget det, der er nævnt i forbindelse med dette afsnit. Der siges bl.a., at de offentlige skove er åbne for almenheden og færdsel uden begrænsning, imens man påpeger, at de private skove alene må benyttes af publikum i dagtimerne og da kun på skovvejene. Det må være en ganske naturlig ting, at der her er begrænsninger, da det drejer sig om et erhverv.

CD har også noteret sig, at private kan overtage statslige skove. Det finder vi også er en god ting.

At stimulere naturen til at restituere sig er en meget væsentlig ting, idet det indebærer en miljøforbedrende effekt. Derfor er CD helt med på, at man vil genskabe tørlagte vådområder.

[Lis Noer Holmberg]

Selvfølgelig skal vi tage hensyn til landbrugsinteresser, men vi må ikke se bort fra, at naturen i visse tilfælde må komme i første række. Kunsten er at skabe et godt miljø uden at skade vort erhvervsliv, og det beror på samarbejde. Derfor hilser vi samarbejdet mellem landbrugsministeren og miljøministeren velkommen.

Med hensyn til lovforslag nr. L 90 har min partifælle hr. Duetoft udmærket givet udtryk for CD's mening i forbindelse med landbrugsministerens lovforslag om ændring af lov om støtte til forbedring af strukturen og effektiviteten i jordbruget, som man også kommer ind på i dette lovforslag. Jeg har tidligere nævnt vigtigheden af øget skovplantning, og CD kan derfor naturligvis også tilslutte sig dette lovforslag. Man gør netop her opmærksom på, at skovrejsning vil reducere atmosfærens kuldioxidindhold ved binding i den øgede træmasse, ligesom dette kan bidrage til bevarelse og forbedring af jordbunden, dyre- og plantelivet samt vandløbssystemerne og grundvandsressourcerne.

Når man taler om friluftslivet, kan jeg i hvert fald ikke få tårer i øjnene, når man oplever, hvad der findes af asfalterede kondistier ude omkring i landet, og ved, at disse stier ofte kun bliver besøgt af fasaner og harer. Vi ved også, at i dette land skal man ikke bevæge sig så mange kilometer, før man er ude i den frie natur. Det, der er det helt primære, er, at vi bevarer et sundt og godt miljø og et godt og sundt erhvervsliv.

Det er også for CD noget helt naturligt, at vi inddrager amtskommunerne i skovrejsningsprojekterne, og jeg kunne godt tænke mig, man ud over at fokusere på skovrejsning animerede amtskommunerne til at plante træer langs alle veje, naturligvis i betryggende sikkerhedsafstand fra vejbanen. Dette vil virke luftrensende netop dér, hvor bilosen forekommer. Når man har besøgt Paris, har man oplevet, hvad træer betyder i et storbymiljø eller i det hele taget dér, hvor der er megen trafik.

CD lægger selvfølgelig vægt på, at skovrejsning foregår efter frivillighedens principper, men vi kan tilsikre dette lovforslag en velvillig udvalgsbehandling.

Miljøministeren (Lone Dybkjær):

Jeg vil begynde med at takke for alle de mange positive bemærkninger, der er kommet til lovforslagene. Jeg vil ikke sige, at de kommer

bag på mig, for vi har jo, som enkelte ordførere har været inde på det, sådan set været igennem en hel del af det allerede, og jeg vil derfor heller ikke, skønt jeg selvfølgelig er i stand til det, fremsætte en række principielle betragtninger om, hvad det hele egentlig går ud på. I betragtning af, at vi har en hel del lovforslag tilbage, synes jeg ikke, det er nødvendigt, og jeg vil derfor gå over til nogle direkte kommentarer til de enkelte ordførere, idet jeg i øvrigt ser frem til et forhåbentlig konstruktivt og rimelig hurtigt udvalgsarbejde.

Jeg har forstået på den socialdemokratiske ordfører, hr. Henning Nielsen, at han for så vidt var enig i, at man skulle ændre Skovnævnet til Skovrådet, og at man måske burde diskutere nogle af de opgaver, det har; det synes jeg man kan gøre under udvalgsarbejdet.

Når hr. Henning Nielsen er nervøs for spørgsmålet om reduktion af de offentligt ansatte og økonomi og nedskæringer, synes jeg, han skulle se på Miljøministeriets budget for 1989. Hvis han gjorde det, ville han blive kende beroliget, for deraf fremgår det, at der faktisk ikke er tale om nogen nedskæringer på dette område – man kunne måske næsten sige tværtimod, forudsat naturligvis at det vil være muligt for mig at få finansieret en del af området ved hjælp af de afgifter, vi skal diskutere senere hen.

Hertil kommer, at man også skal være opmærksom på, at netop Skov- og Naturstyrelsens virksomhed tidligere og fortsat er en netto-styret virksomhed, hvilket vil sige, at der er tale om, at man ved at øge indtægterne også får mulighed for at øge udgifterne. Derved er der altså en fleksibilitet på dette område, som der sådan set ikke er på så mange andre områder, og som vi i øvrigt nu også tilstræber på den øvrige del af Miljøministeriets område.

Dernæst vil jeg sige til fru Dorte Bennedsen, at jeg synes, vi skal overveje spørgsmålet om Dansk Ornitologisk Forening. Jeg vil meget nødt her tage stilling til, hvor mange der skal med, for der er selvfølgelig her tale om en eller anden form for balancegang, men det synes jeg vi kan drøfte i udvalget.

Fru Dorte Bennedsen kommenterede bemærkningerne til lovforslag nr. L 89 vedrørende skovtilplantning og gav udtryk for, at det efter hendes opfattelse ikke kun var staten, som skulle have de forpligtelser, det indebar. Jeg

[Miljøministeren]

tror imidlertid, at argumentationen her er lidt anderledes. Når man faktisk har statsskov både her og i en række andre lande, skyldes det, at der simpelt hen er en lang række gode begrundelser for, at man ikke privatiserer på dette område, og de bemærkninger, der står her, skal snarere tages som argumenter for en ikkeprivatisering end for, at de private ikke skal gøre noget, om jeg så må sige, og det er altså en anden måde at se det på.

Jeg forstod, at fru Dorte Bennedsen var tilfreds med den forkøbsret for staten, der findes i § 4.

Til hr. Collet vil jeg gerne sige, at jeg synes, det er udmærket, at man kan motivere private til at plante mere skov, men jeg tror, det er landbrugsministerens og ikke mit bord. Jeg tror, det er landbrugsloven, der skaber vanskeligheder for tilplantningen, men jeg skal da meget gerne bringe spørgsmålet videre til min kollega og gøre opmærksom på, at der blandt regeringspartierne er interesse for, at man bør motivere til yderligere at plante skov. Jeg synes også, det er udmærket i forbindelse med de landbrugsdrøftelser, der i øvrigt foregår. På mig virker det helt naturligt, og det er jo miljømæssigt i hvert fald fuldstændig i overensstemmelse med de lovforslag, vi i øvrigt behandler her.

Endvidere vil jeg gerne berolige hr. Collet med at sige, at det ikke er meningen, at vi skal dyrke bøg og eg alle mulige steder, hvor der ikke før har været det. Det er ikke det, der ligger i betegnelsen »egnskarakteristiske steder«. Tværtimod er hele filosofien på Miljøministeriets område, at vi skal prøve på at få harmoni i naturen. Vi skal altså ikke gøre vold mod naturen og skal derfor heller ikke tilstræbe en masse beplantning dér, hvor det ikke ligger naturligt for. Det kan da godt være, at der er nogle enkelte steder, hvor man skal gøre det, men grundfilosofien er i hvert fald den, og derfor tror jeg ikke, der er nogen grund til bekymring.

Derfor tror jeg heller ikke, man skal være bekymret, når det så drejer sig om spørgsmålet om, hvorvidt man kan købe løs af de almindelige skove i forbindelse med lovforslag nr. L 89. Det, vi ønsker, er selvfølgelig at skabe nogle sammenhænge, så det hele ikke bliver alt for stykkevis og delt og tilfældigt; det er snarere den form for helhedsbetragtninger, vi ønsker.

Derudover er det klart, at vi med lovforslag nr. L 89 udvider lovens mulighed i forhold til

tidligere, og det gør vi, fordi vi føler, der er behov for, ligesom der har været det, når det gælder fredede ejendomme, at man kan sikre en særlig natur. Men i øvrigt passerer den slags jo normalt politikernes bord, hvor der også vil være mulighed for en nærmere drøftelse af spørgsmålet, når vi behandler det helt konkret, og med at »passere politikernes bord« mener jeg, at det jo altid kræver Finansudvalgets tilslutning. Jeg kan derfor ikke forestille mig, at det vil volde nogen problemer. Jeg synes, det er rart, at vi har hjemmelen; så må vi diskutere de konkrete sager. Min indstilling til det er, at vi må prøve at få en lille smule mere samling på det; jeg synes selv, det kan være lidt vanskeligt at overskue de indkøb, vi foretager på de forskellige områder. Det forstår jeg også andre i Finansudvalget kan have problemer med, og jeg synes derfor, vi skal diskutere nogle lidt klarere retningslinier for det.

Hvad angår Dansk Skovforening, tror jeg, de føler, de har fået en rimelig indflydelse, når de nu har fået deres egen lov, men det kan da godt være, vi skal overveje, om de også skal med ind i dette lovforslag. Spørgsmålet er – ligesom jeg sagde til fru Dorte Bennedsen – hvor stort rådet skal være. Nu er der forslag om, at Dansk Ornitologisk Forening og Dansk Skovforening også skal med; derfor må vi overveje, hvor stort vi skal gøre rådet.

Fru Margrete Auken savnede det manglende aktstykke, scenestykke, eller hvad man nu skal kalde det, og det ville såmænd også have undret mig, hvis fru Margrete Auken ikke havde foretaget en vis genopførelse på dette felt. Jeg vil kun sige, at fru Margrete Auken har ret i det indirekte, der måske ligger i, at jeg gambler højt på, at jeg fortsat er miljøminister om f.eks. et halvt år. Det skal jeg villigt indrømme at jeg gør, og hvis ikke jeg gjorde det, kan det godt være, at jeg skulle have taget de sidste forslag med, sådan at de var blevet ekspederet. Men det gør jeg altså, og da jeg altså er ny instruktør på området, for nu at blive i billedsproget, fik jeg også lyst til at lave en ny drejebog. Så kan vi jo se, om vi – jeg forstår nu, at det tidligere forslag bliver fremsat – i fællesskab med det som udgangspunkt kan tage en diskussion om, hvordan vi forestiller os en ny lov kunne se ud, sådan at man måske med udgangspunkt i den lov enkelt og effektivt – hvilket altså også er udtryk for et forsøg på en modernisering – kunne

[Miljøministeren]

inddrage Miljø- og Planlægningsudvalget i det konstruktive arbejde, jeg håber vil komme til foråret vedrørende den nye lovgivning på dette område, hvor mit udgangspunkt selvfølgelig vil være ikke at svække, men at styrke miljøinteresserne. Jeg tror, at de kan styrkes ved, at vi forenkler på nogle områder, altså at vi er mere opmærksomme på de større spørgsmål end på detaljerne. Det betyder ikke, at f.eks. småbiotoper ikke skal fredes; det er ikke det, der ligger i mit begreb »detaljerne«.

De spørgsmål, som fru Margrete Auken nævnte i forbindelse med skovloven, synes jeg vi skal drøfte i forbindelse med udvalgsarbejdet, inklusive spørgsmålet om 10-års-reglen. Jeg vil ikke her love noget med hensyn til, hvordan vi ender, men blot sige, at jeg selvfølgelig vil høre på de argumenter, der er.

I øvrigt er jeg, som fru Margrete Auken ved, meget optaget af bøgeskovene. Hvis man går tilbage i Det Radikale Venstres valgudsendinger, vil man kunne se, at vi sågar har brugt en hel valgudsending eller i hvert fald en del af en valgudsending netop på bøgeskoven, så den har altså vores bevågenhed.

Jeg kan i øvrigt også oplyse, at vi under nogle diskussioner i ministeriet overvejede, om vi ikke også på det grønne område skulle prøve at fastslå, hvad der egentlig er nationale klenodier. Vi kom frem til, at den danske befolkning nok ville føle sig fattigere, hvis man ikke havde den lyse bøgeskov og anemonerne. Jeg tror, det er vigtigt, at vi tager sådan nogle diskussioner. Både Sverige og Norge er noget mere bevidste om det, end vi er, men vi har nok også noget, vi gerne vil bevare. Jeg er ret overbevist om, at vores generation virkelig ville føle, det var et tab, hvis der ikke længere var den lyse bøgeskov og anemonerne om foråret, for så vidt som vi har tid til at vade ud i den.

Om lovforslag nr. L 89 og nr. L 90 skal jeg blot sige, at jeg ikke synes, bemærkningerne giver anledning til andet, end at vi må drøfte det videre under udvalgsarbejdet.

Til fru Hanne Severinsen vil jeg sige, at de køb, vi i Miljøministeriet har foretaget, har vi selvfølgelig ment var helt berettigede under de forudsætninger, der var på det tidspunkt, da man foretog købene. Det er også klart, at vi nu har foretaget en kortlægning af dem. Jeg synes i og for sig ikke, at kortlægningen som sådan giver anledning til, at man absolut kan sige, at

nu skal det og det sælges, for der har faktisk været en overordnet tankegang bag købene, men jeg synes, at man i lyset af disse lovforslag og dem, vi skal have til næste år, kan diskutere nogle generelle retningslinjer, som jeg sagde tidligere, for områder for at få dem klarere markeret, end vi gør i dag.

Endelig er der hr. Knud Lind. Det er jo altid interessant at høre indlæg fra Fremskridtspartiet, fordi de føres enten på et meget konkret eller også på et meget principielt plan og meget gennemført. Men det gør det indimellem også utrolig vanskeligt at kommentere dem. Jeg må indrømme, at jeg ikke har foretaget den helt store forberedelse til spørgsmålet om den private ejendomsret i dag, men hr. Collet har jo også svaret på nogle af de spørgsmål, hr. Knud Lind kom ind på. Der er altså ikke tale om et stort overgreb på den private ejendomsret i dette her, og der er i øvrigt også tale om nogle købs- og salgssituationer – det synes jeg det er vigtigt at notere sig. Det er altså ikke sådan, at vi tager noget fra nogen, uden at de får noget til gengæld.

Jeg er heller ikke enig med hr. Knud Lind i, at den linje, vi lægger, er udtryk for en påbud- og forbudsmentalitet; tværtimod prøver vi vel netop at anvende nogle andre metoder. Men hvis hr. Knud Lind kan komme med nogle konkrete ændringsforslag, kan vi jo prøve at tage stilling til, hvad det er, hr. Knud Lind har så meget imod. Jeg mener selvfølgelig, at de helt overordnede formålsparagraffer, vi har lagt frem i lovforslagene, skal fastholdes, men kan man komme med forslag af konstruktiv art, vil vi selvfølgelig også se på dem, når det er Fremskridtspartiet, der fremsætter dem. Det siger sig selv.

Til fru Marianne Jelved skal jeg sige, at jeg ikke har nogen præcis oversigt over, hvor meget der i øjeblikket er sendt over til Miljø- og Planlægningsudvalget på dette område, men jeg synes selvfølgelig, det er rigtigt, at vi prøver at samle disse forsøg som pilotmateriale og sende det over til Miljø- og Planlægningsudvalget i en overordnet, mere kortsigtet form, så man kan danne sig et indtryk af, hvad vi egentlig har fået ud af det arbejde, vi satte i gang, og det skal vi nok sørge for vil ske så hurtigt, som det er muligt for os.

Også til fru Lis Noer Holmberg skal jeg sige tak for tilslutningen. Fru Lis Noer Holmberg

[Miljøministeren]

havde svært ved at se forskellen på dette og de tidligere forslag. Der er sådan set ikke så stor forskel på disse og de tidligere forslag. Forskellen består mestendels i, som fru Margrete Auker sagde, at der for tiden mangler et enkelt aktstykke; det er selvfølgelig ikke noget vigtigt aktstykke – bestemt ikke; det er et meget vigtigt lovforslag, jeg genfremsætter. Det skal der ikke være nogen tvivl om.

Når jeg ikke genfremsætter det uændret, er det altså ikke, fordi en lang række af de ting, der indgik i det lovforslag, ikke vil indgå i det, jeg fremsætter næste gang, men snarere fordi vi har en idé om, at det kan gøres på en mere moderniseret måde. Det er jo en meget gammel lov, vi i virkeligheden bliver ved med at ændre, og derfor kan det måske være hensigtsmæssigt at forsøge sig med en ny lovgivning, men det er en drøftelse, vi måske kan tage til foråret. Jeg var glad for den tilslutning, jeg fik her.

I øvrigt forstod jeg, at hr. Knud Lind bl.a. ville spørge om, hvad lovforslag nr. L 88 egentlig gik ud på, men jeg tror, hr. Knud Lind kom i tidnød, så det ikke lykkedes at få spørgsmålet frem, og nu skal jeg i hvert fald svare på det.

Jeg vil sige det meget kort: Det drejer sig om, at det er det eneste bånd, der får de tidligere len til at hænge sammen og altså dermed ikke deles. Man kan altså ikke dele lenene, og det er denne lovgivning, der sikrer det. Man kan også sige det på en anden facon, som måske er nok så beskrivende: Det er også en lov om begrænsning af antallet af baroner.

(Kort bemærkning).

Henning Nielsen (S):

Jeg vil gerne sige tak til miljøministeren for svaret om, at jeg ikke behøvede at bekymre mig for, at der vil ske nogen nedsættelse af aktiviteterne i vore statsskove, og at jeg i øvrigt bare kunne se på budgetterne, at der var sat penge af til det. Jeg vil gerne sige til miljøministeren, at man ikke altid kan læse det ud af dem, for der kan jo ske nogle forskydninger i henholdsvis udgifter og indtægter, som dermed giver nogle bekymringer.

Men skal jeg forstå svaret på den måde, at miljøministeren her har givet garanti for, at der ikke sker afskedigelser i vore statsskove?

Knud Lind (FP):

Dette lovforslag er et typisk eksempel på, at

Danmarks problemer skabes på Christiansborg. Skoven er i fremgang. Ministerens forslag påstår, at bøgen er truet, at den fældes i stor udstrækning for at erstattes af gran. Det er jeg nu ikke helt enig med ministeren i. Bøgeskov er visse steder erstattet af eg eller andre løvtræer, der har klaret sig bedre det pågældende sted.

Efter stormen i 1967, hvor der faldt en stor del løvskov, gik bøgearealet kraftigt ned, men det var bl.a., fordi bøg vanskelig kan vokse på så store, åbne arealer, som stormen efterlod. Det danske løvtræsareal har stort set været konstant siden 1920 – det er gået lidt op og ned. Tendensen er dog, at skovbruget ikke ønsker at reducere løvtræsarealet, tværtimod. De ønsker ikke engang at reducere det, selv om man med en reduktion måske kunne fjerne de radikale vælgermøder.

Den påståede modsætning mellem publikumsinteresser og erhvervsinteresser er uden sammenhæng med virkeligheden. Det er både i publikums og i skovejeres interesse, at der på hver lokalitet plantes netop den træart, der det pågældende sted har de bedste vækstbetingelser. Det er naturens orden, og således bliver skoven mest frodig og smuk.

Jeg har boet i en skov i 7 år, og der har været så få besøgende dér, at jeg såmænd udmærket kunne have inviteret dem ind på middag alle sammen, uden at det ville være gået ud over min økonomi. Det er derfor, jeg talte om en Dyrehavementalitet, som har sneget sig ind i dette forslag, for når man kommer ud i de andre skove, ser man ikke det friluftsliv, som ministeren her taler så smukt om, for publikum kommer der ikke. Men at man gerne vil have det alligevel, er noget andet.

Træartsvalget er et resultat af mange overvejelser, først og fremmest lokale naturgivne forhold, ønsket om variation i skoven og væksthastighed, modstandsdygtighed mod storm, nabobevoksningernes beskaffenhed og meget andet. Det er altså mange beslutninger, der skal træffes her. Beslutninger om trævalg er langsigtede – bordet fanger jo i 50–150 år frem i tiden. Den eneste undtagelse er netop juletræer, hvor man kan plante noget andet, når de er væk efter 10–12 år. Det eneste rigtige ville være at fremme juletræsdyrkingen mest muligt, da det er det mest valutaskabende, man kan plante i skoven. Men i stedet for at give skovbruget frie muligheder, vælger politikerne at blande sig i træartsvalget på et løst og usagligt grundlag.

[Knud Lind]

Endelig vil jeg gerne sige, at der i betingelserne for at pålægge en ejendom forkøbsret ikke siges noget entydigt om det planlægningsgrundlag, som måtte være nødvendigt og tilstrækkeligt for pålæggelse af forkøbsret og eventuel senere ekspropriation. Ekspropriationsgrundlaget er alt for udflydende og uklart. Ifølge bemærkningerne kan det ofte være tilstrækkeligt, at det i region-, frednings- og kommuneplanlægningen er bestemt, at naturbevaring, genopretning eller friluftaktiviteter kan finde sted på arealet. Og for at gøre målet fuldt kan ministeren i forbindelse med sin delegation af opgaverne samtidig bestemme, at klageadgangen bliver formindsket til første instans, nemlig Skov- og Naturstyrelsen. På den restriktive måde, som disse love er opbygget, tror jeg, at de 681 mio. kr. over en 4-årig periode er givet dårligt ud.

Lovforslag nr. L 90 er en følgelovgivning, som direkte opfordrer kommuner og amter til at udpege de områder. Jeg går ud fra, at den omtalte formindskelse af antallet af baronesser og baroner også er en følgelovgivning i lovforslag nr. L 88.

Men jeg skal til slut sige, at vores holdning er bestemt af de synspunkter, vi her har nævnt, bl.a. den gummiparagraf, der er i § 15 – og jeg vil gerne gøre ministeren opmærksom på, at der i bemærkningerne står, at man i andre lande i langt højere grad har præciseret, hvad man ville – men den skal sættes sammen med § 31, hvor man går til ekspropriation.

Miljøministeren (Lone Dybkjær):

Jeg vil gerne til hr. Henning Nielsen sige, at der i hvert fald er én forudsætning, som måske er lidt interessant, også for den videre debat i dag, nemlig at jeg sagde, at Miljøministeriets område var ikke skåret ned, snarere tværtimod, men det er naturligvis under forudsætning af, at de tre afgiftsforslag, jeg fremsætter i dag, kan blive vedtaget, for ellers kan der blive tale om reduktion på Miljøministeriets område. Det vil sige, at de partier, der ønsker at støtte miljølovgivningen og Miljøministeriet som helhed, måske kunne se en interesse i at stemme disse afgiftsforslag igennem, således at der ikke bliver tale om en reduktion på området.

Derimod kan jeg ikke give hr. Henning Nielsen nogen garanti for, at der ikke sker afskedigelser i statsskovvæsenet – ikke på grund af

budgetreduktioner eller tilsvarende, men fordi vi i øjeblikket foretager en gennemgang af, om det ikke vil være hensigtsmæssigt at foretage nogle sammenlægninger og omorganiseringer, som nogle steder godt kan indebære afskedigelser.

Til gengæld fik jeg måske ikke tilstrækkeligt præciseret i første omgang, at der i det lovkompleks, vi har lagt frem her, faktisk er langt flere penge, end der var tidligere – igen forudsat, at jeg får mine afgiftsforslag igennem, for de er en forudsætning for det – og at der derfor ikke bliver tale om en nedgang i aktiviteterne på det grønne område, men klart tværtimod, altså en stærk opprioritering.

Til hr. Knud Lind vil jeg sige, at hr. Knud Lind måske alligevel godt kan komme ud for, at det bliver en relativt dyr middag, når det kommer til stykket, for så få er der ikke i skovene. Men som folketingsmedlem har man jo heller ikke mulighed for at være der så tit, at man kan se, hvor mange mennesker der rent faktisk er der. Men igen er der tale om en proces. Der er ingen som helst tvivl om, at der er en stigende miljøinteresse og en stigende miljøbevidsthed, og at det derfor også drejer sig om at bevare mulighederne for vore efterkommere og undgå, at skovene bliver fuldstændig ødelagt. Derfor vil jeg trods alt ikke gå ind i en dybere diskussion med hr. Knud Lind igen om grundprincipperne i lovforslagene. Dem er vi klart uenige om; det er der ingen tvivl om. Og det kan ikke nytte noget, at vi står og tærsker f.eks. formålsparagraffer igennem, for vi bliver aldrig enige om hovedsigtet i disse lovforslag. Om det så giver anledning til bekymring eller det modsatte, kan man jo overlade til begge parter at afgøre.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Det, der kalder mig herop, er faktisk, at ministeren ikke kunne give den socialdemokratiske ordfører nogen garanti, forstod jeg, for, at der ikke kunne komme nogle afskedigelser. I den forbindelse vil jeg stille ministeren et helt konkret spørgsmål, uden at vi behøver blive uenige om nogen hovedregler i denne lovgivning. I Skovvæsenet var der tidligere 50 personer i den administrative del, og så var der 200 i Naturstyrelsen. Jeg vil gerne spørge ministeren, om det er korrekt, at man i dag, hvor det hedder Skov-

[Knud Lind]

og Naturstyrelsen, skulle være nået op på ca. 400 personer. Det ville være rart at vide, når statsministeren samtidig fortæller, at man ønsker at prioritere det sådan, at der kommer færre folk i det offentlige.

Endelig vil jeg gerne sige til ministeren, at jeg gerne havde set, om ministeren havde kommenteret spørgsmålet vedrørende indskrænkning af klageadgangen. Det synes jeg nok ministeren kunne have gjort, uden at vi behøvede at tage de store bråvallaslag om resten.

Miljøministeren (Lone Dybkjær):

Da Skov- og Naturstyrelsen blev dannet, var der flere kontorer, der blev lagt sammen; derfor er det korrekt, at antallet af personer blev øget. Men det er jo ikke ensbetydende med, at antallet er blevet øget, hvis man ser på den totale sammenlægning, der fandt sted.

Dernæst vil jeg gerne sige det principielle, at netop det at gå over til nettostyret virksomhed giver en anden form for styringsmulighed både for medarbejderne og selvfølgelig også for ledelsen. Og det burde vel sådan set være i overensstemmelse med hr. Knud Linds tankegang.

Når det drejer sig om indskrænkningen af klageadgangen, vil jeg generelt sige, at vi jo netop i forbindelse med vores plandebatoplæg er inde på, at vi skal undersøge mulighederne for en effektivisering af klageadgangsmulighederne, og det er derfor en generel diskussion i forbindelse med hele Miljøministeriets lovgivning, vi ønsker taget på dette felt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

21) Første behandling af lovforslag nr. L 92:

Forslag til lov om ændring af lov om miljø og genteknologi.

Af miljøministeren (Lone Dybkjær).
(Fremsat 17/11 88).

Forhandling

Helen Beim (S):

Lovforslag nr. L 92 er jo en genfremsættelse af lovforslag nr. L 171, som blev fremsat for Folketinget 14. januar 1988.

Om lovforslag nr. L 171 kan vi sige, at der på det tidspunkt, da arbejdet blev afbrudt, allerede var foregået et grundigt og stort arbejde i Miljøudvalget – det vidner i hvert fald antallet af bilag om.

Arbejdet med den nye lovgivning vil måske blive fremskyndet en smule, fordi vi stadig står helt og fuldt bag de bemærkninger, fru Dorte Bennedsen på Socialdemokratiets vegne tidligere fremsatte.

Vi skal dog i dag fremhæve, at det i forbindelse med klageadgangen, akkurat ligesom det blev nævnt ved behandlingen af de fire forrige lovforslag, er vort ønske, at det er myndighederne, som giver tilladelse, og at man ikke blot er tilfreds med en anmeldelse. Det er det, vi under udvalgsarbejdet vil fremhæve.

Ligeledes vil jeg fremhæve i dag, at det er med glæde, jeg kan konstatere, at vi ikke skal diskutere emnet cellehybridisering. Det var jo med i det oprindelige lovforslag. Den eneste forskel er, at den tidligere miljøministers forslag er taget ud af det foreliggende lovforslag, og det er vi socialdemokrater glade for.

Disse mindre ændringer af genteknologiloven kan vi støtte. Men samtidig er det, med den rivende udvikling, der foregår inden for hele dette område, nemlig bioteknologien, meget vigtigt – ja, man kan vel næsten sige, det er påkrævet – at vi som folketingsmedlemmer er godt rustet til den debat, som vil komme, når hele genteknologiloven skal til revision i 1989–90.

Derfor skal der fra min side lyde en opfordring til, at Miljøudvalgets formand snarligt får etableret en konference eller miljødag eller høring, eller hvad vi nu kan kalde det, hvor bioteknologi er på programmet. Det vil gøre os endnu bedre rustede til den vigtige debat og dialog, der skal foregå i forbindelse med den rigtige lovrevision, som finder sted om halvandet års tid.